

Список використаної літератури:

1. Горбань Н.С. Принцип професійної компетентності та морально-етичних стандартів діяльності нотаріуса. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2011. Вип. 89. С. 86–92.
2. Денисяк Н.М. Нормативно-правове регулювання нотаріальної діяльності в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 6. С. 93–96.
3. Марченко В.М. Відкрито на ремонт: які зміни потрібні нотаріату? Нотаріат України. 2019. № 2. Вип. 33. С. 4–5.
4. Сосименко Ю. П., Коломоець Т. О., Гулевська Г. Ю. Яким бути нотаріату України // Влада. Людина. Закон. – 2010. – № 1. – С. 159–161.
5. Фурса С. Я. Проблема формування принципів організації та діяльності нотаріату в Україні // Часопис Київського університету права. – 2008. – № 1. – С. 59–65.

Ключові слова: інститут, нотаріус, нотаріальні акти, електронний реєстр, нотаріальні дії, виконавчий напис, цивільні правочини, міжнародні стандарти, європейським стандартам, інформаційно-комунікаційні технології, вчинення нотаріальних дій.

Ключевые слова: институт, нотариус, нотариальные акты, электронный реестр, нотариальные действия, исполнительная надпись, гражданские сделки, международные стандарты, европейским стандартам, информационно-коммуникационные технологии, совершение нотариальных действий.

Key words: institute, notary, notarial deeds, electronic register, notarial acts, executive inscription, civil transactions, international standards, European standards, information and communication technologies, performance of notarial acts.

АПАЛЬКОВА ІННА СЕРГІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу,
кандидат юридичних наук*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВЧИНЕННЯ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ НОТАРІУСОМ З ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ

Нотаріальні дії, пов'язані із застосуванням законодавства іноземних держав та міжнародних договорів (їх ще називають «нотаріальні відносини з іноземним елементом») регулюються ст. 98-103 ЗУ «Про нотаріат» та ЗУ «Про міжнародне приватне право». У правовій доктрині виокремлюють галузь законодавства – міжнародний нотаріальний процес.

Відповідно до положень ст. 98 ЗУ «Про нотаріат», нотаріуси приймають документи, складені відповідно до вимог іноземного права, а також вчиняють на документах посвідчувальні написи у формі, передбаченій іноземним законодавством, якщо це не суперечить законодавству України[2].

Уніфікація правил нотаріального провадження переважно відбувається у напрямках зближення матеріальних норм та встановлення

єдиних нотаріальних процедур. При зближенні норм матеріального права нотаріуси різних держав застосовують багато в чому схожі норми цивільного, сімейного, земельного права тощо, тоді значення нотаріальних актів, їх зміст буде мати зрозумілий у різних країнах. Встановлення єдиних нотаріальних процедур міститься, наприклад, у: Конвенції про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах; Конвенції з питань цивільного процесу; Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів; Конвенція про міжнародну підсудність та виконання судових рішень з цивільних і торговельних справ; у двосторонніх угодах про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах та ін.

Гаазька конвенція 1961 р. «Про скасування легалізації іноземних офіційних документів» передбачає засвідчення справжності таких документів у спрощений спосіб через апостилювання (проставлення штампа «Апостиль»). Відповідно до положень Конвенції про міжнародну підсудність та виконання судових рішень з цивільних і торговельних справ, яка була підписана у Брюсселі на засіданні Ради Міністрів Європейського Економічного Співтовариства 27 вересня 1968 р., нотаріальна дія має виконавчу силу в усіх країнах ЄС, незалежно від того, в яких з них вона була здійснена. Конвенція про скасування легалізації документів між країнами-учасницями Європейського Співтовариства 1987 р. передбачає взаємне звільнення від вимоги легалізації між цими країнами.

Значним кроком в уніфікації правил нотаріального провадження щодо встановлення єдиних нотаріальних процедур прийняття у рамках Європейського Союзу є прийняття у 2016 р. Постанови № 32016R1191, яка набула чинності 19 лютого 2019 р. Згідно з цим документом, з метою забезпечення вільного обороту публічних документів у межах ЄС та сприяння вільному пересуванню громадян ЄС, було скасовано вимогу затвердження певної категорії публічних документів, тобто їх легалізація та проставлення апостиля, якщо документ виданий в державній установі держави-члена ЄС і який буде надано в публічну установу держави-члена ЄС. Скасована легалізація деяких документів, метою яких є встановлення одного або декількох з наступних фактів: народження (напр., свідоцтво про народження); життя людини (напр., підтвердження про життя людини); смерті (напр., свідоцтво про смерть); імені/назва; (напр., підтвердження про ім'я дитини); шлюб, здатність вступати в шлюб а також сімейний стан (напр., свідоцтво про шлюб, свідоцтво про дієздатність вступати в шлюб, свідоцтво про сімейний стан); розлучення, юридичний поділ або анулювання шлюбу (напр., рішення про розлучення); зареєстроване партнерство, можливість вступити в зареєстроване партнерство і статус зареєстрованого партнерства (напр., підтвердження про реєстрацію партнерства, свідоцтво про дієздатність вступити в зареєстроване партнерство); розпуск зареєстрованого партнерства, юридичний поділ або анулювання зареєстрованого партнерства (напр., рішення про розпуск зареєстрованого партнерства); батьківство, включаючи усиновлення (напр., свідоцтво про народження, довідка про усиновлення (удочеріння); доміціль або місце проживання (напр., довідка про місце проживання); громадянство (напр., свідоцтво про громадянство); відсутність судимості (напр., довідка про

несудимість). Крім того, Постанова також відноситься до публічних документів, подання яких може знадобитися від громадян Європейського союзу, які проживають в іншій державі ЄС, громадянами якої вони не є, коли ці громадяни хочуть голосувати або балотуватися на виборах до Європейського парламенту.

Важливим питанням цієї теми є розгляд питання відносин нотаріусів з іноземними органами юстиції. У процесі здійснення нотаріальної діяльності нотаріус не тільки вирішує питання застосування іноземного права, але й питання щодо отримання документів та інформації, необхідних для вчинення тієї чи іншої нотаріальної дії. Право на витребування необхідних відомостей чи документів, відповідно до ст. 46 ЗУ «Про нотаріат», надано нотаріусу законом, при цьому отримання інформації чи документів із відповідних органів та установ іноземних держав має свої особливості[1].

Фактично оформлення спадщини за законом нерезидентами, або їх представниками, здійснюється декількома етапами: підготовчий етап, оформлення довіреності, отримання картки платника податків, видача спадкового майна, реєстраційний етап, етап річного декларування.

За приписами ст. 100 ЗУ «Про нотаріат» та ст. 13 ЗУ «Про міжнародне приватне право» документи, які складено за кордоном з участю іноземних властей або які від них виходять, приймаються нотаріусами за умови їх легалізації органами Міністерства закордонних справ України. Без легалізації такі документи приймаються нотаріусами у тих випадках, коли це передбачено законодавством України, міжнародними договорами, в яких бере участь Україна[3].

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про нотаріат». Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : відповідає офіц. тексту : із змін. та допов. станом на 07 грудня 2020 р. Київ : Прав. єдність ; Алерта, 2020. 158 с.
2. Про міжнародні договори : Закон України від 22.06.2004 № 1906-IV. (у редакції від 02.01.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15Text> (дата звернення: 10.12.2020).
3. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV (у редакції від 01.12.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15Text> (дата звернення: 10.12.2020).
4. Положення про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України : наказ Міністерства юстиції України, Міністерства закордонних справ від 27.12.2004 № 142/5/310. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-04Text> (дата звернення: 10.10.2020).

Ключові слова: нотаріат України; нотаріальні дії; міжнародний процес; вчинення нотаріальних дій.

Ключевые слова: нотариат Украины; нотариальные действия; международный процесс, совершение нотариальных действий.

Key words: notary of Ukraine; notarial acts; international process; performance of notarial acts.